

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Vtrum intellectus & sensus interni possint esse subjectum virtutum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ciendum; nam per ly, *optimum*: intelligitur actus, quia hic pertinet ad ultimum potentia complementum.

¶

DISPV TATIO I I.

De *subjecto virtutum.*

Ad *questionem 66. D. Thome.*

CERTVM est virtutes, cum sint habitus immediatè operativi, non in ipsa essentia anime, sed in ejus potentis residere, ut probat D. Thomas hic art. 1. Constat etiam virtutes nec in membris exterioribus corporis, nec in potentis vegetativis, neque in sensibus externis subjectari posse: quia hujusmodi facultates non sunt indifferentes ad operandum bene vel malè, sed omnino determinate ad unum modum operandi, subindeque nullam secundum se habent difficultatem in exercendis propriis operationibus. Unde de quatuor solùm potentis dubitari potest, utrum sint subjectum virtutis, nimirum de intellectu, de sensibus internis, de appetitu sensitivo, & de voluntate: de quibus breviter hic agendum est.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum intellectus & sensus interni possint esse subjectum virtutum?

1. **N**OTANDVM primò, intellectum posse considerari dupliciter: primò secundum se, seu secundum id quod ei competit ex propria linea: secundò ut subest motioni voluntatis, cuius proprium est movere quoad exercitium intellectum, ceterasque potentias, in ordine ad proprium objectum, quod est finis.

2. Notandum secundò, ex D. Thoma hic art. 3. duplicem solere distingui virtutem; unam quæ est talis simpliciter, quæ scilicet facit actum bonum simpliciter, & reddit simpliciter bonum habentem, neque solùm dat facultatem bene operandi, sed etiam rectum usum illius: aliam verò quæ est virtus tantum secundum quid; quia nec reddit bonum simpliciter habentem, nec dat bonum usum, sed duntaxat facultatem bene agendi. His præmissis, pro resolutione difficultatis proposita:

Dico primò, intellectum secundum se consideratum, esse subjectum virtutis; non tamen virtutis simpliciter, sed tantum virtutis secundum quid.

3. Prima pars patet: Virtus enim ponitur in illis potentis, quæ sunt indifferentes ad diversum modum operandi circa proprium objectum, bene scilicet aut malè, & quæ secundum se habent difficultatem in exercendis propriis operationibus: Sed utrumque convenit intellectui secundum se considerato; ille enim est indifferens ad intelligendum bene vel malè, seu ad attingendum verum sub ratione veri vel falsi, & ad attingendum verum patitur difficultatem: Ergo in illo poni debet aliquis habitus, quo de-

terminetur, inclinetur, & facilitetur ad attingendum verum. Unde, ut infra dicemus, in intellectu speculativo dantur tres habitus, nimirum intelligentia, scientia, & sapientia, quibus disponitur, inclinatur, & determinatur ad attingendum verum immediatè & sine discursu, atque mediatè & cum discursu.

Secunda verò pars, quæ asserit hujusmodi habitus in intellectu speculativo residentes, non esse virtutes simpliciter, sed tantum secundum quid; probatur duplici ratione quam insinuat D. Thomas hic art. 3. Prima est: Virtus secundum quid est illa quæ tribuit tantum facultatem bene operandi, non verò rectum usum illius, seu applicationem ejus in ordine ad finem honestum: Sed virtus accepta in intellectu secundum se considerato, & ut prævenit motionem voluntatis, tribuit solùm facultatem bene operandi, præ sciencia bene intelligendi, non verò rectum usum illius, seu applicationem actus in ordine ad finem honestum; quia cum finis honestus sit objectum voluntatis, nulla potentia potest ad eum ordinare suum actum, nisi ex voluntatis motione: Ergo solùm virtus secundum quid potest recipi in intellectu, secundum se considerato, & ut prævenit motionem voluntatis in ordine ad finem honestum.

Secunda ratio D. Thome est: Virtus simpliciter reddit habentem simpliciter bonum: Sed virtus intellectus secundum se sumpti non reddit habentem simpliciter bonum: Ergo non est virtus simpliciter. Major patet, Minor probatur. Ex hoc enim quod aliquis habet scientiam Theologiae, vel Philosophiæ v. g. non dicitur bonus simpliciter & absolute, sed secundum quid, & cum addito, scilicet bonus Theologus, & bonus Philosophus: unde Theologus, si sit peccator, denominatur simpliciter malus.

Dico secundò, intellectum, ut mobile à voluntate per affectum boni honesti & moralis, esse subjectum virtutis simpliciter. Ita S. Thomas articulo citato, & sequitur ex præcedenti conclusione. Habitus enim, qui nedum dant facultatem bene operandi, sed etiam rectum usum illius facultatis, sunt virtutes simpliciter: Atqui habitus afficiens intellectum, ut mobile à voluntate per affectum boni honesti & moralis, dant nedum facultatem bene operandi, sed etiam rectum usum illius: Ergo sunt virtutes simpliciter. Major patet ex dictis in præcedenti conclusione, Minor verò probatur. Ex eo enim quod aliquis habitus afficit intellectum, ut mobile à voluntate ex affectu boni honesti & moralis, nedum rectificat intellectum, sed etiam voluntatem moventem, & eam inclinatur ad rectè movendum: Sed hoc est dare rectum usum: Ergo &c.

Confirmatur: Virtus quæ est in intellectu, ut mobili à voluntate per affectum boni honesti, tendit in bonum honestum & morale, quod est bonum simpliciter, & denominatur simpliciter bonum habentem: Ergo est virtus simpliciter. Ex quo

Inferes primò, prudentiam esse virtutem simpliciter, non verò fidem, vel artem. Nam prudentia afficit intellectum practicum, ut mobilem ex amore boni honesti & moralis; licet enim tendat ad verum agibile, tanquam ad rationem sub qua, ejus tamen ratio quæ, est bonum morale, ut tale, vel est verum, non purè intellectuale & speculativum, sed morale & practicum,